

יעקב שרת / איש המאדים בין הקטיושות

קטיושה כן היתה. מילחמה לא היתה. ומלה ישנה נשונה, שמוזן לא עלתה על שפתים, נורקה ל"חלל ציבורי ריותנו", כמו שאומרים. הבלגה.
איך אומר בגוימינו-שניים במקרים שכאלה? שומו שמים! שומו שמים!

כמוכן, אין זאת אומרת, שהמלחמה המיוחלת כל כך בלבם של כמה שרים ואנשי צבא לא התחוללה. אני משער, שיש מי שעומד עם שונו-עצור בידו וסופר את השניות עד מטה הקטיושות הבא, אשר יבוא או לא יבוא, ויש להניח שיבוא, אבל בתוך כך הופך העם כולו למועצת-מלחמה רבא, שכלי התקשורת מדווחים לו מדי רגע, בדיוק מדהים, את כל המרסם הענייניים למען ישקלם ויחליטם החלטה מושכלת — כן מלחמה, לא מלחמה?

כך גם התחייבה והתחזקה-השתרשה תופעת השדולה המקומית, פרו-מלחמתית או אנטי-מלחמתית. תושבי הלל יחליטו מחר אם על תושבי הנגב לשמוך דמם, "למענם", ומח-רתים — להיפך. מזכיר את המצב המתרמז בשירת דבורה על הסולידריות השבטית של עם ישראל.

כך, מיטלטלים כבוכיך בין ג'ינגואזים כליכול ובין הגיון מפוכח של "ומה אחר-כך?", מגלים אנשים רבים יותר ויותר את הקושי המהותי של דמוקרטיה להפריך מלחמה. שימו לב, מכל מלחמותינו רק שתיים הותחלו על ידינו, אחת ב-1956 ואחת ב-1967. הראשונה, האס-כ"ל-הטאה, הותחלה על-ידי מנהיג כרוזמאטי במדינה אשר טרם נגמלה ממחלות ילדותה, ולאחר סידרת מיבצעים יזומים לחימום הקנה הלאומי-פטריוטי לצורך השגת אווירה "אין ברירה". השניה באה בימים שתחושת ה"אין ברירה" היתה מוחלטת כמעט. היום, ממרחק השנים, אנו יודעים שהיו ברירות אחרות. שלא לדבר על כך, שלגו יודוע כי אותן שתי מלחמות יזומות לא מנעו התפתחויות שליליות שחוללו מלחמות חדשות וכמוכן דחו את השלום באופן שמאפשר, כמוכן, להתברך בקרבנות שהקריב עם ישראל על מובח קיומו.

עם שליטת זה הרבה יותר קשה.
נכון, מדי מספר שנים — יש כאן אולי איזו מחזוריות ארוכה — שוקעים הזכרונות והקטישה, נשכחות העלויות, ודור חדש, צעיר ותוסס כסוס מיוון, שש לקרב ללא מחשבה מעמית-קה מולדל במוות ולזול גילי אווילי חולף, בוטח בפתרונות סופיים, וגם, אם לא איכפת לכם, שטוף-מוח על-ידי אי-אלה אנשי צבא אקנים, שאינם מתים לעולם והציג תאוות קמלחמה בידם.

נכון, לפעמים נדמה כי אפס השיבה ופסלטים אסייני כבר כבשו כל חלקה טובה והשחיתו בנו את היכולת לנתח מצבים עתידיים, לעשות חשבונות של רווח והפסד. מלחמה? אז שתהיה מלחמה. יהיה מה שיהיה.

ובא על פי כן, כפי שנתחוויר אפילו לראש הממשלה השחצן, שהבטיח באוזני כל העם, "לא תהיה עוד קטיושה!" ואחר-כך חזר והתרברב בכך ש"שמונה חודשים לא היתה שום קטיושה" — והיתה קטיושה — להפריך מלחמה זה לא כל כך פשוט בדמוקרטיה. את יוזמת מלחמת 1956 בן-גוריון יכול להסתיר מן הממשלה. הן ה"א ידע, ה"א היטיב דעת מה טוב לעם ישראל, ומה לו ולממשלה כולה? ביוזמת מלחמת 1967 היה אפשר לחלוק עם כל העם, בהיווצר לכאורה מצב של אי-ברירה מוחלט (ולא היא, אך לא זה המקום לנפץ פסל זה). היום — לא זה ולא זה.

והיום יש גם לאמריקאים מה לומר — וחרבה יותר מה לומר — לפני מעשה.

ככה שהברירה היום היא בין צמצום ושינוי המשטר הדמוקרטי שלנו על כל היבטיו באופן שקל על מעצבי המדיניות לחזור על דגמי 1957 ו-1967 — או לחפש פתרונות לא-מלחמתיים לבעיות שלמישהו נדמה שוב ושוב, שניתן לפתור בכוח הזרוע.

בבחינת הממשמשות ובאות ניווכח איזו מגמה מן השתיים תתחזק, שכן בלי ספק הן יתנהלו על רקע פטריוטי-לאומי-לאומני מאוד. טלוויזיה צבעונית כבר יש.

מחלקת ההסברה

"מעריב" דיווח כבר פעמיים בימים טרופים אלה על מיני "רוגטקות" אימתניות המופיעים בידי שונאי-ישראל בגולן ובשטחים הכבושים, ככל הנראה מתוך תגובה ילדותית וחסרת-אונים על הידועות והספרים המבשרים מציאות תותח גרעיני, טילים בעלי ראש-חץ גרעיני המרחיקים עד, וגבולותיה הדרוך מיים של ברית המועצות" (יהודי אוזיסה! מהרו, עושו חושו לאמריקה!) — בידי ישראל.

יהיו אולי מי שיתוהו על התופעה החדשה למדי הזאת של ייצור נשק פלסטיני קר ועל שמעויותיה העמוקות מבחינת היחסים הישראליים-פלסטיניים — אולי מישהו יסיק, שיהיה סיס הללו מחריפים והולכים וזה לא טוב, ואולי מישהו יסיק שהיחסים מחריפים וזה דווקא כן טוב, מפני שבסופו של דבר מוכרחה לבוא התנגשות סופית, שתטהר את השטחים הכבושים מתושביהם הערביים. או כן לא.

משום מה, אותי מטרידה ברגע זה שאלה אחרת לגמרי: "רוגטקה" זו שמבשרים עליה בעתון ככלי נשק אימתני, מהי? ובכן, הרואי שבימים טרופים אלה ידע כל אחד מאתנו, כי רוגטקה אינה אלא מקלעת. פשוט מקלעת. מנסרים ענף מתפצל באופן שמתקבל חפץ שצורתו Y, בשורש החפץ

הזה מחזיקים ביד שמאל, אל שתי הזרועות מחברים פיסת גומי של אבוב (אפשר לרפד את הנקודה האמצעית שברצועה, באופן שייקל להניח בה גוש מוצק כלשהו, אבן-חץ או מתכת), מותחים ביד ימין את רצועת הגומי, וכאשר משחררים אותה בבת אחת המקלעת קולעת את הגוש הנתון בתוכה קדימה. ומיני השם, "רוגטקה" — פשוט מאוד, מאותה שפה שנתנה לנו את הקללה הלאומית שלנו. מן הרוסית.

"רוגה" ברוסית — קרניים. "קה" — לשון הקטנה. ואכן המקלעת נראית למחזיק בה כשתי קרניים קטנות.

ועכשיו נחזור נא לרגע אל זירת הקרב האיתנית. מי שקרא בעתון על ה"רוגטקה הדרוזית" ייווכח מייד, כי המדווח טעה טעות איומה. שם לא מדובר במקלעת-קרניים, אלא בכלי אחר לגמרי, שהוא מין רובה-קשת פרימיטיבי (אם גם מסוכן מאוד, ומחייב הרגעה בתותח אטומי), ואני שואל: איך אפשר לקרוא לרובה-קשת, "רוגטקה"? הרי זו פשוט הטעיה, שעשויה לעלות לעם ישראל במחול קונסטפואלי! אני בטוח, שלדרוזים בגולן יש כיווי משלהם לכלי הנשק המסוכן שלהם, ואם ויתרנו על המקלעת העברית לטובת הקרניים-הרוסיות-הקט"נות, למה לא נשתמש במונח שלהם, שבוודאי הוא מדויק יותר?

אגב, מקלעת אינה קלע. קלע הוא אותו נשק נוראי שבו דוד המלך הרג את גוליית — זוכרים אותו? זה הילד השובב שהתרוצץ בשטחים וידיה אבנים באנשים בני עם זר, שהיו הרבה יותר גדולים ממנו — ועם ישראל האליל אותו, עשה אותו לגיבור, שר לו שירים עד עצם היום הזה. (לא חשוב). הקלע הוא נשק רחוק-טווח הרבה יותר מן המקלעת, והוא גם קולע אבנים גדולות הרבה יותר. זהו כלי-עזר חשוב לרועים (דוד המלך!) המחזירים אל העדר עז או כבשה המתרחקת מדי על-ידי ידוי אבן לקירבתה. הכלי עצמו פשוט מאוד. הוא מורכב משני חבלים באורך כחצי-מטר או מעט יותר כל אחד, המתחברים אל פיסת אריג שהיא ה"קף" שבה מניחים את החבלים הנקלעת. אתה מחזיק בשני קצות החבלים (בקצה הכל אחד עושים לולאה ומשחילים בה את האמה) מניף את הקלע ומסובב אותו סביב הראש (אפשר גם בסיבוב אכזי בצד הגוף, וברגע הנכון — ברגע הנכון אמרתי, השמעתי? — משחרר חבל אחד. האבן שקיבלה תאוצה עצומה נורת בכוח איתנים, וככל שאתה מתיימן בקליעה אתה יכול להשיג טווחים עצומים ודיוק רב למדי (דוד!). בעוורי בירושלים לימדנו מדריכינו ב"מחנות העולים" לייצר את הקלע ולהפעילו ביד אמונה (אם אינני טועה, מנשה הראל הוא שניצח על המלאכה וקלע האימונים, ואולי לוי הצולע?), וכל מי שידע לקלוע בקלע בו לבעלי המקלעות בזו עמוק! הרושם שעשתה הפעלת קלע על נערים ערבים שיידו בנו אבנים בטיולינו בהרי ירושלים היה מוחץ.

זהירות בורות!

אחרי "ככר העיר ריקה" שלא היתה ריקה, אחרי "אל תעקרו נטוע" השיקרי — המנון חדש על כל שפתיים — "אל בורות המים!"

יהודים, השומעות אוזניים את מה שנעמי שמה בפיכם? מה בורות? מי בורות? איפה בורות? מדוע בורות? של מי בורות? בשביל מה בורות? מתי בורות? טוב, לכן, לכו כבר אל בורות המים! אם אתם משוגעים על בורות, מה אני יכול לעשות?

לי יש ברז. רוצה מים? פותח. לא רוצה? סוגר. לא הולך לבורות. לא רוצה בורות. וזה, זה מה שאני רוצה. כי ברז זה האמת. ברז זו המציאות. וקצת מציאות לא תזיק לנו פה בארץ בורות בורות נשברים, אשר לא יכילו המים.

פולחן המוות

שבו. שבו היטב. שרק לא תפלו לי. ועכשיו קיראו את שאלתי וחשיבו לעצמכם בשקט: היום, ממרחק השנים, לאור יחסי הכוחות הגלובליים והמרחי-תיכוניים, לאור הפירוד בעולם הערבי והמוסלמי, לאור השלום הישראלי-מצרי, לאור כוחו המתעצם של צה"ל — היה משנה אם שלושת המחבלים במעלות היו משתחררים בתיווך כלשהו, ועימם עוד איזה עשרים מחבלים אלו 16 או יותר ילדים וילדות היו ממשכים ללמוד בבית-הספר במעלות?

אז קסטנר, אם לא איכפת לכם, הציל יותר מ-16 ילדים. שמואל תמיר, שבילה לא-רע מעצר בקניה, לשמחת אביו — כפי שסיפר לא בשעתו אבי משה שרת (שבגלל מושגים משונים של "הדר" לא היה מסוגל לראות את עצמו נחקר בדוכן עדים על-ידי מי שלפי מושגיו-הוא היה שרף נחעב — ולפי מושגיו-אני דמנוג נאלח), היה כמוכן מתאבד. מה יזידי אורי אבנרי היה עושה אינני יודע. גם מה אני הייתי עושה אינני יודע.

אבל קסטנר — הציל יהודים. המוח שלו, באופן משונה כל כך, לא היה מוח שמשון העיוור בונה, לא המוח המעוות של אלעזר בן-יאיר, לא המוח המגולומני של ברי-כוכבא. היה לו מוח אחר. מוח שבזכותו חיים עכשיו מאות, אלפים, אולי רבבות בני-אדם.

מוח כל כך אחר — שהיה צריך לתקוע בו כדור!

(המשך מעמוד 30)

להתברר שהקנאים המודרנים כקודמיהם, חרף מסירותם, בעוררונם ימינו עלינו אסונות. נזכור לזכור לעצמנו עד כמה רעיונות הגאולה והשאיפה לדחוק את הקץ הם אצלנו עניין רגיש ומסוכן העלול לנסוך בנו שיכרון ולדחוף להתנהגות בלתי שקולה...

תחת הכותרת המילכוד והמוצא פורט הרכבי את מטבעות התחזית. בניסוח: "ההחרפה בחילוקי-הדעות בישראל עלולה להביא למצוקה פנימית ולפגוע באמונה בעתיד. הקיצוניים יציבו שוויחור על הגדה יביא למה שראש-הממשלה הנכחי קורא סכנת מוות. המתונים יטענו ש-הישראליות בידי ישראל אינה אפשרית, או שתביא להמסת' ישראל ביישות ערי-בית-יהודית. שתי האפשרויות מציגות חזות קשה, כאילו מדינת ישראל עומדת לפני מבוא שאינו מפולש ומילכוד..." הרכבי חושף בסיום את מטרת כתיבת היבור. ומבחר: "גישי בחיבור זה אינה לפני לישראל מוצא. אלא שעליה לבחור בחירה מדינית בשאלה רצינית. היא בין רע לגרוע. הגרוע בעיני הוא המאמץ להשאר את הגדה תחת שלטוננו... מה ש-מסתבר בעיני יותר הוא שישראל לא תוכל לקיים את שילטונה בגדה ובחבל עזה. ניתוח הגדה והרצועה יכסה על ישראל. בין שתי האפשרויות של ניתוח זה בכפייה או ניתוח מתוך נכונות מצד ישראל למשאומתן, עדיפה האפשרות ה-

יו"ר עראמת
הכיר באש"ף

שניה, שבה נוכל לזכות בתנאים טובים יותר. האוטונומיה. שבשביל מנהיגי ישר-אל הפכה לאמצעי להנצחת השילטון ה-ישראלי בגדה וברצועה. התסוך לאמצעי להפרדתה ולניתוקה מישראל..."

מדיניות הרחב"

בפרק האחרון שכתרתו היא דחייה מזיקה. כופר הרכבי בצדיקתה של מדיניות ההשגחה והדחייה של ממשלת ישראל. ובעיקר זו של בגין. והוא אף מזהיר את מנהיגי ישראל שהם עשויים לגלות כי למרות שביקשו להיטיב עם עמם. הם היו בעוכריו: "אני נושא עיני רק למטרה אחת: כיצד תזכה ישראל בתנאים הטרי בים ביורת, וחששי שבדקות במדיניות ה-נכחית בסופו של חשבון תביא להפסד. במילים אחרות, שמדיניות הרחב' תביא להחמצת אפשרויות כהפסד שגורמת לו מדיניות המורך. המדיניות הנוכחית תש-איר מעמסת בעיות איומות. שכן ככל ש-עובר זמן. הן מתמירות. מי ידע. אם לא יתברר עוד פעם שהמנהיגים שביקשו ל-היטיב עם עמם. היו בעוכריו..."

סיפרו של אלוף (מיל') יהושפט הרכבי חזון. לא אפנטיה מעיד כי האופציה ה-פלסטינית, שרק לפני כמה שנים נראתה כחלום-מדיני רחוק, מתחילה לקרום עור יגידים בעיניה של הוגים מרכזיים עור-הברה הישראלית. אין ספק ש"מדיניות ה-רחב" של מנחם בגין. כפי שמכנה אותה הרכבי, מנורת את חוגי המרכז להכיר ב-יישות הפלסטינית.

בסיפרו זה עבר עוד אלוף לשעבר ב-צה"ל את הרוביקון. והפעם. תוך שהוא מבסס את ראייתו החדשה על ההיסטוריה היהודית הרחוקה, על ניתוח מרד בר-כוכבא.

דן עומר